

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΔΑ

ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΟΡΟΙ

Αφηγηματικές τεχνικές

- 1) Προειδοποίηση: Είναι η αναφορά σε γεγονότα ή καταστάσεις που θα συμβούν σε επόμενες σκηνές ή ραψωδίες.
- 2) Προοικονομία: Είναι η τακτοποίηση και η παρουσίαση των γεγονότων με τέτοιο τρόπο, ώστε τα μελλοντικά γεγονότα να προετοιμαστούν κατάλληλα και να έρθουν με φυσικό τρόπο.
- 3) Αναδρομή: Είναι η αφήγηση γεγονότων που συνέβησαν στο παρελθόν.
- 4) Εγκιβωτισμός: Είναι η παρεμβολή μιας αναδρομικής αφήγησης μέσα στην κανονική πορεία των γεγονότων, μια παρένθεση δηλαδή μέσα στην κύρια αφήγηση. Με αυτό τον τρόπο το ποιητικό παρελθόν διακόπτει προσωρινά το ποιητικό παρόν.
- 5) Συστολή-επιτάχυνση χρόνου: Είναι η παρουσίαση μιας μακράς χρονικής περιόδου μέσα σε **σύντομο αφηγηματικό χρόνο** (π.χ. οι 9 μέρες του λοιμού που στέλνει ο Α-πόλλων στους Αχαιούς περιγράφονται μέσα σε έναν στίχο: Α 54).
- 6) Διαστολή-επιβράδυνση χρόνου: Είναι η παρουσίαση μιας σύντομης χρονικής περιόδου σε **εκτενή αφηγηματικό χρόνο** (π.χ. η 22^η μέρα της Ιλιάδας εκτείνεται σε 6 ραψωδίες: Β, Γ, Δ, Ε, Ζ, Η).

Αφηγηματικοί τρόποι

- 1) Διήγηση: Ο αφηγητής διηγείται σε τρίτο πρόσωπο τα γεγονότα χωρίς να συμμετέχει σε αυτά.
- 2) Διάλογος: Δύο ή περισσότερα πρόσωπα παίρνουν το λόγο και μιλούν σε πρώτο πρόσωπο.
- 3) Μονόλογος: Ένα πρόσωπο παίρνει το λόγο και μιλάει μόνο του σε πρώτο πρόσωπο.
- 4) Περιγραφή: Ο αφηγητής σταματά προσωρινά την χρονική έκθεση των γεγονότων για να μας δώσει την εικόνα ενός χώρου, ενός αντικειμένου ή ενός προσώπου.
- 5) Σχόλιο: Ο αφηγητής εκφράζει την προσωπική του άποψη για τα πρόσωπα ή τα γεγονότα τα οποία αφηγείται.
- 6) Αποστροφή: Ο αφηγητής απευθύνεται σε κάποιον από τους πρωταγωνιστές του έπους, σαν να συμμετέχει και ο ίδιος στα γεγονότα.

Πολιτιστικά στοιχεία

Πνευματικός πολιτισμός: Περιλαμβάνει τις αξίες, τις αντιλήψεις, τις πεποιθήσεις και τους κανόνες ηθικής που επικρατούν σε μια εποχή. Στον τομέα αυτό εντάσσονται και οι θρησκευτικές ή θεολογικές αντιλήψεις καθώς και οι λατρευτικές συνήθειες μιας εποχής (π.χ. θυσίες, τελετές).

Υλικός πολιτισμός: Είναι τα υλικά αντικείμενα, οι πρώτες ύλες, η χρήση και η επεξεργασία τους σε μια ορισμένη εποχή (π.χ. χαλκός, σίδηρο κλπ.).

Κοινωνική οργάνωση: Είναι ο τρόπος με τον οποίο έχει οργανωθεί σε ομάδες και λειτουργεί μια ορισμένη κοινωνία. Στην Ιλιάδα κυρίαρχη κοινωνική ομάδα είναι οι βασιλιάδες, οι οποίοι είναι ήρωες-πολεμιστές με αριστοκρατική και ευγενική καταγωγή (π.χ. Αγαμέμνων, Αχιλλέας, Οδυσσέας κλπ.).

Πολιτική οργάνωση: Είναι η ιεράρχηση της εξουσίας και ο τρόπος διακυβέρνησης σε μια ορισμένη εποχή. Στην Ιλιάδα οι βασιλιάδες έχουν απόλυτη και ανώτατη εξουσία σε στρατιωτικό, δικαστικό και θρησκευτικό επίπεδο. Οι απλοί άνθρωποι είναι απλώς υπήκοοι του βασιλιά.

Ομηρικές αντιλήψεις για τους θεούς

1) Ανθρωπομορφισμός: Είναι η αντίληψη ότι οι θεοί έχουν ανθρώπινη μορφή και ότι διακρίνονται, όπως οι άνθρωποι, από πάθη, συναισθήματα, επιθυμίες και φυσικές ανάγκες.

2) Ενανθρώπιση: Είναι η εμφάνιση των θεών στους ανθρώπους όχι με την θεϊκή τους μορφή, αλλά με τη μορφή ανθρώπου, χωρίς να γίνεται αντιληπτή η θεϊκή τους ιδιότητα.

3) Επιφάνεια: Είναι η εμφάνιση ενός θεού στους ανθρώπους με την κανονική, θεϊκή του μορφή.

4) Άτη-Υβρη-Νέμεση-Τίση: **Άτη** είναι η τύφλωση του ανθρώπινου νου, **Υβρη** είναι η αλαζονική και ασεβής συμπεριφορά του ανθρώπου απέναντι στους θεούς και στους θεϊκούς νόμους, **Νέμεση** είναι η οργή των θεών για την ανθρώπινη Υβρη, **Τίση** είναι η τιμωρία του ανθρώπου για την Υβρη που διεπράξε.

Διάφορες άλλες έννοιες

1) Επική ειρωνεία: Συμβαίνει όταν ένα πρόσωπο του έπους αγνοεί ορισμένα σημαντικά γεγονότα τα οποία γνωρίζουν τα άλλα πρόσωπα του έπους ή οι ακροατές αναγνώστες.

2) Υστεροφημία: Είναι η αντίληψη ότι η φήμη συνοδεύει έναν άνθρωπο και μετά το θάνατό του. Κατά την ηρωϊκή εποχή η αντίληψη αυτή κυριαρχούσε.